

Meddelande/5 maj 2015

Ett barnvänligt rättsväsende – perspektiv och erfarenheter från yrkesverksamma

1. Varför genomfördes undersökningen?

Den här undersökningen genomfördes av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) till stöd för Europeiska kommissionens meddelande från 2011 [En EU-agenda för barns rättigheter](#). I agendan framhölls behovet av att göra rättssystemet mer anpassat till barns behov. Den omfattar också de mekanismer för skydd av barn som inrättas genom EU:s brottsofferdirektiv, som alla medlemsstater ska ha överfört till sin nationella lagstiftning i november 2015.

2. Vad omfattar undersökningen?

Undersökningen ger en genomgripande beskrivning av situationen för barn upp till 18 års ålder som deltar i civilrättsliga eller straffrättsliga förfaranden som brottsoffer, vittnen eller parter.

Den tar upp hur barn behandlas i nuläget inom ramarna för nationell lagstiftning och politik. Undersökningen kompletterar [Europeiska kommissionens arbete](#) med statistik och befintlig nationell lagstiftning och politik.

Under undersökningen frågades yrkesverksamma ut i enskilda intervjuer och gruppintervjuer om praxis, erfarenheter, bedömningar och förslag till förbättringar när det gäller hur barn – i praktiken – deltar i rättsliga förfaranden, från vilken ålder, med vilken typ av stöd, var förhören äger rum, vilken utbildning de yrkesverksamma har osv.

I den här första FRA-rapporten sammanställs erfarenheter, perspektiv och synpunkter från personer som i sin yrkesutövning möter barn som deltar i straffrättsliga eller civilrättsliga förfaranden för att kartlägga aktuell praxis och aktuella förfaranden, förbättringsområden och lovande metoder. En andra rapport kommer att publiceras under 2016 och kommer att handla om barnens erfarenheter.

Frågorna var uppdelade i några centrala temaområden på grundval av Europarådets riktlinjer för ett barnvänligt rättsväsende, som tar upp rätten att bli hörd, rätten till information, rätten till skydd och privatliv, rätten att inte diskrimineras och principen om barnets bästa samt andra viktiga frågor om exempelvis de yrkesverksammas utbildning och sektorsövergripande samarbete.

Frågorna finns i sin helhet i huvudrapportens bilagor.

3. Hur genomfördes undersökningen?

De centrala temaområdena valdes ut efter samråd med experter och intressenter och i enlighet med de grundläggande principerna och de centrala delarna av [Europarådets riktlinjer](#) för ett barnvänligt rättsväsende.

Uppgifterna har samlats in genom personliga intervjuer, skrivbordundersökningar och diskussioner i fokusgrupper med personer som i sin yrkesutövning möter barn före, under och efter rättsliga förfaranden. Mellan juli 2012 och december 2012 intervjuades sammanlagt 570 domare, åklagare, advokater, domstolstjänstemän, psykologer, socialarbetare, tolkar och poliser i tio EU-medlemsstater (Bulgarien, Kroatien, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Polen, Rumänien, Spanien och Storbritannien). De personliga intervjuerna varade 45–90 minuter, medan diskussionerna i fokusgrupperna pågick i 1,5–2,5 timmar.

Närmare uppgifter om metod och om målgrupper, stickprovsurval, intervjuscheman osv. finns i rapportens bilaga och online, där man också hittar hänvisningar till ett urval nationell lagstiftning fram till första kvartalet 2014, en översikt över nationell politik och ytterligare bakgrundsläsning.

4. Vad gör länderna för att göra rättsväsendet mer barnvänligt?

FRA har hittat flera olika lovande metoder i de länder som omfattades av undersökningen, till exempel följande:

- Barnanpassade utfrågningsrum i **Estland** är utrustade med anatomiskt korrekta dockor som kan kläs av och på för att prata om sexuella övergrepp, ett verktyg som används i många länder för att göra det lättare för barnen att kommunicera under förhör. I **Finland** använder socialarbetare ofta 'nallebjörnskort' för att hjälpa barn att uttrycka sina känslor.
- I **Frankrike** har man i flera städer inrättat kontaktpunkter där barn kan träffa specialiserade jurister för att få information om sina rättigheter, liksom rådgivning och stöd i civilrättsliga eller straffrättsliga frågor. Mötena är gratis och konfidentiella, och ofta erbjuds dropin-tider. Även jourtelefoner finns och informationskampanjer genomförs i skolor.
- I **Polen** förhörs barn under 15 år i så kallade blå rum, som är utrustade med leksaker, barnanpassade möbler och envägsspeglar för att kunna genomföra förhör utan att alla berörda personer behöver vara i samma rum som barnet.
- I **Storbritannien** erbjuds barn en mängd informationsmaterial för att de ska förstå vad det innebär att tala inför en domstol. Broschyrerna vänder sig till olika åldersgrupper med åldersanpassat språk, pyssel, spel osv. De finns dessutom tillgängliga på flera olika språk för att kunna nå ut till invandrabarn.

5. Hur representativa är resultaten?

FRA har försäkrat sig om en gemensam strategi vid stickprovsurvalet, valet av respondenter, intervjufrågor och frågor till fokusgrupperna samt insamlingen av uppgifter. För att underlätta en jämförande analys mellan medlemsstaterna utarbetade FRA en rapporteringsmall för alla intervjuer och fokusgruppdiskussioner. Den viktigaste nationella lagstiftningen och politiska utvecklingen fram till första kvartalet 2014 inkluderades för att informationen och analysen skulle bli så korrekt och uppdaterad som möjligt.

Undersökningens huvudresultat kan också tjäna som vägledning för de medlemsstater som inte omfattas av undersökningen.

6. Hur valdes de tio EU-medlemsstaterna ut?

De tio medlemsstaterna valdes ut för att spegla en mångfald av olika rättsliga system och praxis när det gäller barns deltagande i rättsväsendet i EU.

Flera olika kriterier styrde urvalet – geografisk spridning, olika rättsliga system, befolkningsmängd, nationella skillnader, lovande metoder som identifierats på förhand samt även brist på bra metoder.

7. Hur många barn påverkas av straffrättsliga eller civilrättsliga förfaranden i EU?

Det går inte att uppskatta det exakta antal barn som på ett eller annat sätt deltar i civilrättsliga eller straffrättsliga förfaranden i EU, eftersom det saknas i många fall uppgifter i medlemsstaterna.

Eurostat uppskattar att 19 % av EU:s befolkning är under 18 år. Det motsvarar 95 miljoner barn.

Europeiska kommissionens uppgifter från elva medlemsstater, med en sammanlagd befolkning på 20 miljoner barn, visar att 74 000 barn hade utsatts för brott och 495 000 barn berördes av skilsmässoförfaranden under 2010. Det innebär att i en uppskattad befolkning på sammanlagt 95 miljoner barn i EU:s 28 medlemsstater kan det vara så många som 2 500 000 barn som deltar i rättsliga förfaranden i EU varje år.

8. Hur kommer FRA att följa upp resultatet av undersökningen?

FRA kommer att använda undersökningsresultatet för att generera politiska förändringar. Detta kommer att ske i samverkan med andra institutioner såsom Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och Europeiska rådet. FRA kommer även att samarbeta nära med medlemsstaterna och civilsamhällets organisationer.

Mer information:

Du hittar information om **FRA:s arbete för barns rättigheter** på [FRA:s webbplats](#) och i vårt presspaket om ett barnvänligt rättsväsende.

Du kan också kontakta FRA:s medieteam:

E-post: media@fra.europa.eu / Tfn: +43 1 58030-642